

Bilaga 1. Konsekvensutredning (Dnr 02595-2020)

De remitterade förslagen ersätter och kompletterar bestämmelser i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena.

A Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

I Vänern finns två av världens få kvarvarande insjölevande laxstammar (*Salmo salar*). De har sina lek- och uppväxtområden i Gullspångsälven respektive i Klarälven. Stammarna har framförallt påverkats negativt av vattenkraftsutbyggnaden och bestånden är idag små och mycket sårbara, framförallt för Gullspångslaxen. Vild Gullspångslax utgör idag mindre än en procent av Vänerns laxbestånd.

Gullspångslaxen är den mest storväxta och för fisket eftertraktade laxstammen i Vänern. Även Gullspångsöringen blir mycket storvuxen och har ett stort värde ur fiskesynpunkt. Restriktioner för fiske är därför en viktig del i skyddet av vild lax i älven samt under fiskens vandring till och från lekområdena. Idag är det inte tillåtet att fånga vild lax och öring i Vänern med angränsande vattendrag. Endast odlade laxar och öringar, som är märkta genom att fettfenan klippts bort, får behållas. Lax och öring får inte heller fångas mellan den 1 augusti och den 31 december i ett fredningsområde på ca 8000 ha utanför mynningsområdet till Gullspångsälven.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har samordnat genomföranden av en rad åtgärder för att öka skyddet och förbättra statusen för den vilda laxen och öringen i Gullspångsälven, bl.a. inom ramen för Förvaltningsplanen för lax i Vänern men även genom flera EU-finansierade projekt. Lek- och uppväxtområden i älven har restaurerats, kunskaps- och dataunderlag kompletterats avseende bl.a. laxens genetik, strategin för utsättningar av odlad laxfisk ändrats för att minimera påverkan på vild fisk, mm. Diskussioner pågår även med kraftbolagen om ytterligare åtgärder i älven. Nedre delarna av Gullspångsälven är ett Natura 2000-område och naturreservat i syfte att skydda bl.a. laxen.

Utöver dessa åtgärder har länsstyrelserna i Västra Götaland och Värmland önskat att Havs- och vattenmyndigheten inför ytterligare skydd i sjön för att minska påverkan. Detta genom att införa ett kompletterande fredningsområde samt göra ändringar i villkoren för fiske. Detta för att

minska fiskedödligheten under den tid laxfisken vandrar till älven. Genom föreslagen utökning av fredningsområdet med kompletterande fiskebestämmelser ökar möjligheterna för vild lax och öring av Gullspångsstam att återhämta sig.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Genom föreslagen utökning av fredningsområdet med kompletterande fiskebestämmelser ökar möjligheterna för de svaga bestånden av vild lax och öring av Gullspångsstam att återhämta sig.

Ett alternativ till de föreslagna ändringarna av fiskebestämmelserna skulle vara att införa långt mer restriktiva fiskebestämmelser i hela Vänern för att därigenom reducera fiskeridödligheten på vild lax och öring till ett minimum. En sådan åtgärd skulle förmodligen innebära att bestånden återhämtar sig snabbare än om endast visst fiske tillåts, men skulle samtidigt påverka betydligt fiskare än vad nuvarande förslag gör. Havs- och vattenmyndigheten gör också den bedömningen att en sådan mer långtgående reglering inte är nödvändigt i dagsläget, utan bestånden kan på sikt förstärkas även om fiske tillåts i den omfattning som nu föreslås.

Om de föreslagna ändringarna inte införs finns risk för att beståndetsstatus försämras ytterligare, vilket skulle kunna leda till att fiske helt måste förbjudas. Havs- och vattenmyndigheten avser att fortsatt följa upp beståndens utveckling och ytterligare fiskereglerande åtgärder kan bli aktuella om det finns ett fortsatt hot mot beståndens långsiktiga överlevnad.

I bedömningen ligger också genomförandet av den nationella planen för miljöanpassning av vattenkraften. Enligt planen ska miljövillkoren för vattenkraften i Gullspångsälven ses över med start 2023, i syfte att besluta om nya och moderna miljövillkor.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Regleringen berör framförallt yrkesfiskare, fritidsfiskare, turistfiskeföretag och andra näringsidkare.

I Vänern finns idag drygt 45 fiskare med personlig fiskelicens, varav sju fiskar i de föreslagna området. Fångstrapporteringen sker i månadsjournaler till Havs- och vattenmyndigheten. I Vänern är rapporteringen uppdelad i sex delområden, där "Öppna Värmlandssjön" och till viss del "Norra skärgården" ligger i anslutning till Gullspångsälvens mynningsområde. Det saknas dock heltäckande fångstrapportering av bifångst av vild lax och fångster av lax under tillåtet minimimått. Uppgifter om fångsterna är därför beräknade utifrån SLU Aquas provfisken.

Eftersom det inte föreligger någon rapporteringsskyldighet för fritidsfiskare saknas detaljerade uppgifter om hur många som fritidsfiskar i berört område. Inte heller finns uppgifter om fångsternas storleksordning och vilka redskap som används. Uppgifter om fritidsfisket har därför fått hämtas från HaV:s och SCB:s nationella enkätstudie kring fritidsfiskets omfattning och påverkan. Enkätens utformning gör att rumslig uppdelning inte går att bryta ner exakt till det område förslaget omfattar. Istället avser uppgifterna allt trollingfiske i Vänern.

Utifrån den officiella statistiken framgår det att det årligen är cirka 4 200 fritidsfiskare som någon gång har trollat i Vänern under ett år. Dessa genomför cirka 100 000 fiskedagar tillsammans. Dessa estimat är behäftade med stor osäkerhet på grund av få observationer. Uppgifterna är årsmedelvärden.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att regleringen främst kommer att påverka fritidsfisket och yrkesfisket, dvs. den primära sektorn.

På kort sikt finns risk för att turistfiskeentreprenörer i nära anslutning till området kan drabbas av negativa konsekvenser på grund av minskat antal kunder; däremot är bedömningen att ett utökat fredningsområde allmänt gynnar fiskbestånden inom området, vilket leder till positiva effekter för fiskbestånden och fisket såväl inom fredningsområdet som i dess närområde. Dessutom minskar behovet av andra regleringar av fisket.

Till följd av minskad fisketurism i kommunen är andra sekundära effekter minskad omsättning i detaljhandeln, dvs. fiskebutiker, restauranger, livsmedelsaffärer samt hotell, stugbyar och campingar. Detta i sin tur kan innebära minskad sysselsättning samt skatteintäkter i kommunen.

Även yrkesfisket bedöms initialt få ökade kostnader innan nya fiskemönster och fiskeplatser har hittats, pga. längre gångtider till nya fiskeplatser och lägre fångst per ansträngning under en tid. Men bedömningen här är densamma som för fritidsfisket, dvs. att ett utökat fredningsområde allmänt gynnar fiskbestånden inom området, vilket leder till positiva effekter för fiskbestånden och fisket inom fredningsområdet och dess närhet och behovet av andra regleringar av fisket minskar. Även för yrkesfisket kan man se positiva effekter på lång sikt givet att fiskbestånd som leker och växer upp inom fredningsområdet ökar och gynnar fisket i omkringliggande områden.

Utöver dessa direkta användarvärden kan regelgivningen även påverka det som ibland kallas för icke-användarvärden, dvs. existensvärden och arvsvärden (kulturvärden).

Det finns ett värde för lokalbefolkningen att veta att beståndet av Gullspångslaxen är i god kondition och livskraftigt. Det finns även kopplat en kultur kring Gullspångslaxen, som är viktigt att bibehålla. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att den föreslagna regelgivningen har en viss positiv effekt på dessa värden, givet att effekten av regelgivningen på Gullspångslaxen blir positiv.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer den föreslagna regleringen som den mest kostnads-nyttoeffektiva relativt risk för negativ påverkan på den unika Gullspångslaxen. Att tillåta fiske hade haft negativa ekonomiska konsekvenser såväl som negativa sociala konsekvenser i ett långsiktigt perspektiv. Att inte utöka fredningsområde, och införa kompletterande fiskebestämmelser som nu föreslås, hade riskerat att ytterligare påverka kvarvarande bestånd av Gullspångslax och öring negativt. Att förbjuda fiske efter lax och öring helt i Vänern ses som ett för drastiskt förslag och anses som ett sämre alternativ med hänsyn tagen till samtliga påverkansfaktorer.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Havs- och vattenmyndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter enligt 2 kap. 7 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Lax (i sötvattensfasen) är utpekad i Europeiska unionens (EU) art- och habitatdirektiv som en av de arter/stammar som kräver ett långsiktigt skydd och särskilda insatser för bevarande.

Föreslagen regleringen bedöms överensstämma med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Bestämmelserna kommer att ges via Havs- och vattenmyndighetens hemsida samt genom pressmeddelande. Länsstyrelsen kommer att sprida information regionalt. Myndigheten kommer också att skicka ut information via myndighetens mejlutskick "Fiskenytt".

Havs- och vattenmyndighetens föreslår att de nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2021. Detta för att de nya bestämmelserna för fiske med handredskap och mängdfångande redskap ska träda i kraft samtidigt samt att det ska finnas tid för regionala informationsinsatser.

B Kommuner och landsting

Markera med x

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkten i avsnitt B.

Regleringen bedöms få effekter för kommuner eller landsting. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkten i avsnitt B.

Beskrivning av effekter för kommuner eller landsting

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att regelgivningen kan ge vissa mindre effekter på Gullspångs kommun. Fisketurismen i kommunen via fisketurismentreprenörerna kan komma att minska i antal på grund av den nya regelgivningen. Detta skulle innebära minskad turism i kommunen och således minskat inflöde av omsättning.

Fritidsfiskarna bidrar främst med konsumtion i detaljhandeln och servicesektorn, dvs. livsmedelsaffärer, fiskustrustningsbutiker, kiosker, restauranger, gatukök m.m.. Utöver konsumtion i dessa branscher är självklart även logi en central bransch i sammanhanget. I detta fall är det främst stugbyar, vandrarhem och campingar som eventuellt kommer få lägre beläggningsgrad.

Dessa minskade intäkter kan betyda minskad efterfrågan på arbetskraft, dvs. sysselsättningen i kommunen kan tänkas gå ner på grund av den nya regleringen. Vidare minskar även så skatteintäkterna i kommunen.

Eftersom det är svårt att uppskatta antalet fritidsfiskare går det inte att beräkna vilket effekt de ändrade reglerna kommer att få för Gullspångs kommun, men dess makroekonomiska effekter bedöms dock vara små i sammanhanget.

C Företag

Markera med x

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.

Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt C.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Primärt berörda företag är fisketurismföretag, dvs. turistfiskeentreprenörer i närområdet. Utöver denna grupp så påverkas det yrkesfiske som sker efter lax i området. Vidare indirekta effekter kan ses i detaljhandeln och tjänstesektorn.

Totalt rör det sig om sju yrkesfiskare som fiskar lax och omkring tre till fyra turistfiskeentreprenörer som möjliggör ett fritidsfiske i området. Utöver detta kan den minskade fisketurismen påverka både boendeanläggningar såsom, campingar, stugbyar och hotell men även detaljhandeln och tjänstesektorn dvs. restauranger, livsmedelsaffärer m.m..

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

Regleringen bedöms inte påverka företagens tidsåtgång eller administrativa kostnader.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Fiske har sedan tidigare varit förbjudet i ett område utanför Gullspångsälvens mynning mellan den 1 augusti och den 31 december. Nu föreslås att ett nytt fredningsområde införs och att fiske begränsas ytterligare i ett större område. Detta kommer att innebära att yrkesfisket och fritidsfisket får anpassa sig till de nya fredningsområdena och således ändra deras fiskemönster men framförallt fiskeplatser. Detta kan komma att innebära ökade kostnader i form av ökade resekostnader till nya fiskeplatser.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att konkurrensförhållandena mellan fritidsfisket och yrkesfisket i regionen kan komma att påverkas vad gäller möjliga nya fiskeplatser. Havs- och vattenmyndigheten bedömer även

att konkurrensen med andra laxfiskedestinationer kan komma att ändras för fritidsfisket. Fritidsfisket påverkas då nuvarande fiskeplatser inte kommer vara tillgängliga. På grund av detta finns det anledning att tro att fritidsfiskare istället kommer att leta sig till andra laxfiskedestinationer.

Vidare finns det anledning att tro att konkurrensen inom yrkesfisket kan komma att ändras. De yrkesfiskare som kan anpassa sig till den nya rådande situationen kommer att gynnas. Huruvida de har möjlighet att anpassa sig beror på faktorer såsom, erfarenhet av Vänern generellt och erfarenhet av andra samt nya fiskeplatser. Vissa yrkesfiskare kan tänkas få för större kostnader pga. längre gångtid till fiskeplatser och/eller lägre fångst per ansträngning. Detta kan innebära att dessa aktörer byter målart eller slutar fiska helt. Det är rimligt att anta att regleringen kommer att påverka yrkesfiskarna olika mycket men hur det kommer att skilja mellan de olika yrkesfiskarna går inte att uppskatta då det är omöjligt att veta hur den enskilde fiskaren kommer att agera. Här ska nämnas att samtliga yrkesfiskare som berörs är mikroföretagare.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Myndigheten gör bedömningen att yrkesfisket kan påverkas i sitt fiske efter andra målarter såsom gädda, gös och abborre. Detta fiske sker inom området, varpå regelgivningen har inte bara en negativ effekt på yrkesfisket efter lax utan även annat fiske.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Myndigheten har informerat och inhämtat information i dialog med fiskets organisationer, representanter i samförvaltningen i Vänern, berörda yrkesfiskare, trollingfiskeföretag inför framtagande av remissen under hösten 2019 och våren 2020. Det har under nuvarande revidering inte framkommit några behov av särskild hänsyn till små företag vid utformning av det förslag som nu remitteras.

D Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Havs- och vattenmyndigheten har informerat under möten med intressegrupper, experter, regionala och nationella myndigheter om förslag till utökat fredningsområde och tid för restriktioner för fisket. Länsstyrelserna har under hela processen informerats och getts möjlighet att komma in med synpunkter.

E Kontaktpersoner

Sofia Brockmark, tele: 010-698 65 81, sofia.brockmark@havochvatten.se

Håkan Carlstrand, tele: 010-698 6240, hakan.carlstrand@havochvatten.se

Gustav Enhol Blomqvist, tele: 010-698 62 59, gustav.blomqvist@havochvatten.se